

samme Udbytte, som har været Gennemsnittet af Tiaaret i 90erne, nemlig omtrent $3\frac{1}{2}$ Mill. Kr. Endvidere tilføjer jeg, at hvilke Foranstaltninger der end træffes i Henseende til Indskrænkninger i Udgifterne og Forhøjelse af Taksterne for at bringe Indtægterne opad, kunne vi ikke vente at se fuld Virkning deraf før i Løbet af 3—4 Aar. Alene Takstforhøjelserne ville ikke kunne komme til fuldt at virke før i det 3die Finansaar fra nu. Altsaa endnu i en Overgangsperiode maa vi være beredte paa, at Udbyttet ikke bliver meget glimrende, selv om jeg haaber, at det dog allerede for indeværende Finansaar skal blive ikke saa lidt bedre end i de to foregaaende.

Disse Bemærkninger har jeg fundet Anledning til allerede nu at fremsætte, idet jeg i øvrigt gentager, at der vil sikkert blive Lejlighed nok i denne Rigsdags-samling til at tale om Jernbanerne og deres hele Forhold. Endnu vil jeg til Slutning ikke undlade at fremhæve, at ved Siden af Statsbanerne er der jo ogsaa de private Baner. Den Udgift, disse have medført for Staten, er der heller ikke at se bort fra. De Privatbaner, som ere blevne anlagte i Henhold til Loven af 8. Maj 1894, have til Dato kostet Staten i Tilskud omtrent $14\frac{1}{2}$ Mill. Kr. Disse Baner ere blevne aabnede successivt for Drift. De første af dem aabnedes i 1897, og derefter er der hvert Aar kommet nogle flere til. Det Udbytte, Staten alt i alt har haft af de private Baner, har været følgende. I Finansaaret 1898—99 havde vi et Udbytte af 5,400 Kr., i 1899—1900 35,000 Kr., i 1900—01 60,000 Kr., og nu sidste Aar 98,000 Kr. Hvis jeg vil sætte dette sidste Tal i Rapport til hele den nævnte Sum, $14\frac{1}{2}$ Mill. Kr. — hvad der vilde være ubilligt, for saa vidt som ikke alle Banerne have været fuldt i Drift, men hvad der dog tjener til Oplysning om Omfanget af den Byrde, der paaføres Staten — vil denne Sum af omtrent 98,000 Kr. svare til $\frac{2}{3}$ pCt. af den Kapital, som Staten har tilskudt. Det siger sig selv, at det saaledes fremkommende Resultat for Statskassen ingenlunde kan lades ude af Betragtning, naar vi ville overveje Grundene til, at vore Finanser i de senere Aar ikke

stille sig saa gunstigt, som det kunde være ønskeligt.

M. Larsen: Det, der særlig foranleder mig til at tage Ordet ved denne Lejlighed, er et Andragende, som ærede Medlemmer ville finde omdelt paa deres Pladser; et Andragende fra adskillige Kvindeforeninger omkring i Landet, som gaar ud paa, at der maa blive givet Kvindernes kommunal Valgret og Valgbarhed i samme Udstrækning som Mænd. Vi vente jo allerede i en nær Fremtid at komme til at beskæftige os med Spørgsmaalet om almindelig og lige Valgret i Kommunerne for Mænd. Ja, lad mig sige det rent ud: Jeg for mit Vedkommende betragter det som en Selvfølge, at vi allerede i denne Rigsdag ville se Forslag i denne Retning fremkomme fra Regeringens Side, og det glæder mig meget, at min Opfattelse angaaende denne Sag ikke er bleven forandret, efter at jeg har hørt den højtærede Konseilspræsidents Udtalelser i Gaar. Men da et saadant Forslag er saa nær beslægtet med de Ønsker, som ere fremsatte i det af mig nævnte Andragende, tillader jeg mig herved at spørge den højtærede Indenrigsminister, om han agter samtidigt med Forslag om Udvidelse af den kommunale Valgret for Mænd at fremsætte et Forslag, hvorved ogsaa Kvinder opnaa samme Ret. I et demokratisk styret Land maa det efter min Mening være en af Hovedopgaverne, at der saavel i social som i økonomisk og retlig Henseende arbejdes henimod at stille alle Landets Indbyggere under lige Vilkaar, og det forekommer mig derfor, at Tidspunktet nu maa være kommet, hvor man maa begynde at gøre den Uret god, som man hidtil har øvet ved at holde Kvinderne borte fra al Deltagelse i vort offentlige Liv.

Med Hensyn til den finansielle Stilling, som det foreliggende Finanslovsforslag giver saa megen Anledning til at komme ind paa, skal jeg ikke komme ret langt ind paa en Omtale af den, da jeg udtalte mit Syn paa disse Sager ret udførligt ved 1. Behandling af Finanslovsforslaget i Fjor. Jeg skal kun sige, at jeg er enig med de ærede Medlemmer, som have forlangt, at Statsbanedriften skal